У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 242. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 31-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1971 No. 242. VOL. LXXVIII

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

Четвер, 30 грудня 1971

В АМЕРИЦІ

БАГАТО ЧЛЕНІВ РАДИ ПЛАТЕНЬ у Вашингтоні невдоволені з власної праці: в Раді забагато дискутують і не виносять рішень, там назбирується дедалі, то більше справ, запитів тощо, але на них немає конкретних відповідей. У Раді Платень існують значні розбіжності між представниками світу праці, бизнесу і громадськими репрезентантами. Рада Платень у другій фазі „замороження" платень і цін покищо не виявилась на висоті своїх завдань.

ВСІ 15 ДЕМОНСТРАНТІВ ПРОТИ війни у В'єтнамі, які самі замкнулись у приміщенні статуї „Свободи" біля Ню Йорку, добровільно залишили приміщення, без втручання поліції. Вони були там кілька днів і вивішували прапор ЗСА, обернувши його згори вниз. Федеральний суд наказав їм забратись геть, що вони й зробили. До статуї „Свобода" знову плаває кораблик з пасажирами, які бажають відвідати цей видатний пам'ятник.

ІЗ САНТІЯГО В ЧІЛЕ ПОВІДОМИЛИ, що на початку цього тижня в центральній частині країни відчувались підземні поштовхи. Однак, землетрус був малий і не завдав матеріяльних збитків чи людських жертв, лише викликав паніку серед населення.

В ОЛБАНІ ГУБЕРНАТОР НЮЙОРКСЬКОГО СТЕЙТУ Нелсон Рокефеллер відбув зустріч з представниками стейтової легіслятури, як демократами, так і республіканцями. Ні одні, ані другі не виявили захоплення його планом про покращення фінансового стану стейту, бо губернатор запропонував підвищити в 1971 році податки, котрі й так уже є дуже високими.

25-РІЧНОГО ЕВЕРЕТТА ГОЛТА з Індіянополісу було затримано й передано під суд за спробу захопити пасажирський літак і вимогу 300 тис. долярів викупу. Федеральна лава присяжних ствердила, що Голт винен у спробі повітряного піратства, погрожуванні зброєю залозі літака й намаганні вчинити мордерство. Його судитимуть у Чикаго.

У СВІТІ

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕМІЛІО КОЛЬОМБО ОТРИМАВ запрошення від президента Ніксона прибути на розмову з ним у зв'язку з запланованими відвідинами у Пекіні і Москві. Тому новообраний італійський президент Джованні Леоне доручить прем'єрові Кольомбо урядувати, поки відбудеться та конференція, без уваги на традиційний звичай, за яким з вибором нового президента уряд негайно подається до димісії. Президент Леоне і прем'єр Кольомбо належать до тієї самої Християнсько - демократичної партії.

У МОСКВІ ПЕРЕБУВАВ цілий тиждень кубинський президент Освальдо Дортікос. В його нарадах з совєтськими проводирями були — твердять газети — дві найголовніші справи: суперечка між Москвою і Гаваною на тлі кубинської підривної роботи в країнах Південної Америки, з якими Совєти хочуть торгувати, і дальша економічна допомога Москви для Куби Фіделя Кастра.

КОМАНДУВАННЯ БРИТІЙСЬКОГО ВІЙСЬКА В ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ ВИДАЛО наказ - пересторогу до батьків дітей, щоб діти не бавились на вулицях міст „у війну" та ще й із користуванням дитячих пістолів і „скорострілів". Бувало так, що британські вояки, побачивши блиск і почувши гук — думали, що це терористи і відкривали вогонь по вулиці.

У КАЇРО НАРАДЖУВАЛИСЬ міністри закордонних справ 18-ох арабських держав. Вони вирішили, що не треба скликувати нової „вершинної" конференції арабських королів і президентів, але рішили продовжувати заходи за мирне звільнення арабських земель від ізраїльської окупації. Єгипетський президент Анвар Садат близько 5 годин нараджувався за закритими дверми з своїм урядом, парляментом і своєю партією, Соціялістичною Унією. Вирішено, мабуть, таки не квапитися до нової війни проти Ізраїлю.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТЕР МОШЕ ДАЯН І ЙОГО ДРУЖИНА РОЗВЕЛИСЯ після того, як 36 років були подружені і мають троє дорослих дітей і 5 внуків. Рабінатський суд дав їм розвід на їхнє спільне бажання. Генерал Моше Даян має 56 років, його дружина 54. Вона заявила, що вони „залишаються надалі приятелями", — обоє відмовились виявити причину розвалу їх подружжя.

ФОНД УККА ЗБІЛЬШИВСЯ НА ДАЛЬШИХ $2.000; ЗАМКНЕННЯ КНИГ — 6-ГО СІЧНЯ

Коли 2-го грудня Український Конгресовий Комітет Америки проголосив інтенсивну збірку Національного Датку з метою, щоб до кінця року збільшити загальну суму Народного Фонду до 100,000 долярів, тоді до цієї 100-тисячної мети бракувало ще повних $48,000. В середу, 29-го грудня, вплинуло до каси УККА дальших дві тисячі долярів і від встановленої 100-тисячної мети відділяло його вже тільки $12,000. Значить, за не повних чотири тижні зібрано і переслано до каси УККА повних $36,000. Між останніми більшими пожертвами були: Лорейн ($1,000), Бриджпорт ($250), Честер ($200), Клівленд ($200) і Пассейк ($200). Індивідуально більшу пожертву надіслали Микола і Катерина Сенчишак з Чикаго ($100). Як інформує екзекутивний директор мґр Іван Базарко, з цілого ряду громад насипали повідомлення, що в них збірка ще продовжується та що зібрані суми будуть переслані до канцелярії УККА в перших днях січня. Тому й кінцеве замкнення книг та остаточні підсумки грудневої кампанії будуть переведені в канцелярії УККА в наступний четвер, 6-го січня 1972, отже проохається всі громади, як і всіх тих громадян, що ще досі не виконали свого патріотичного національного обов'язку та не склали свого Національного Датку, щоб це вчинили до того часу, себто до 6-го січня. Кінцеві підрахунки будуть проголошені в понеділок, 9-го січня. Мґр І. Базарко висловлює впевненість, що 100-тисячна мета буде досягнена і наша громада вступить в Новий Рік в свідомості добре сповненого обов'язку, що дай Боже!

ЗСА і Західня Німеччина потверджують свій союзницький зв'язок

Кі Віскейн. — Президент Ніксон і канцлер Німецької Федеративної Республіки (Західної Німеччини) Віллі Брандт закінчили в минулу середу свої дводенні наради, після яких появився офіційний комунікат. Найважливішим у ньому ствердження, що З'єднані Стейти і Західня Німеччина вважають Атлантійський Союз (НАТО), до якого належать, базою своєї оборонної політики та що ЗСА не поменшать своїх військ, стаціонованих в Европі, поки між НАТО з одного боку, і комуністичним бльоком, так званим Варшавським пактом з другого, не прийде до порозуміння щодо „обопільного і збалянсованого" поменшення збройних сил в Европі. У комунікаті признається, що це може статися „у невідомому часі в майбутності". Обидва лідери погодились, що панъевропейська конференція безпеки, на яку наполягає Москва, може зійтись найшвидше у 1973 році та що в 1972 році треба буде лише перевести докладну й детальну підготову. З давніших заяв різних лідерів НАТО було відомо, що під тією підготовою треба розуміти переговори про редукцію збройних сил в Середущій Европі. За газетними коментарями — повна згода і гармонія, в якій відбувалися наради президента Ніксона з Брандтом скріплять становище Брандта на внутрішньому німецькому ґрунті, але й збільшать авторитет Ніксонові під час його відвідин у Москві, як речника цілого Заходу.

Помер колишній суддя Найвищого Суду Джон Маршалл Гарлан

Вашингтон. — В середу 29 грудня ц.р. у шпиталі Університету ім. Джорджа Вашингтона помер тут на 72-ому році життя донедавній суддя Найвищого Суду ЗСА Джон Маршалл Гарлан. Із свого становища в Найвищому Суді він зрезиґнував після 16 років перебування на ньому, 23 вересня ц.р. з огляду на поганий стан здоров'я. Його становище займе затверджений уже Сенатом Вільям Ренквіст, мол., який буде заприсяжений 7 січня 1972 року, так же само, як і покійний, людина консервативних поглядів. Покійний Джон Маршалл Гарлан, народжений у Чикаго 1899 року, студіював право за родинною традицією, бо правниками були його батько, дід і прадід. Вчився він у Принстонському і згодом в Оксфордському Університеті в Англії. Закінчивши студії, працював адвокатом у Ню Йорку і згодом заступником генерального прокуратора стейту, беручи водночас участь в публічному житті. Під час війни служив у секції операційної аналізи при летунських збройних силах ЗСА. З 1954 р. став членом Апеляційного Суду ЗСА і був наименований президентом Айзенгавером до Найвищого Суду ЗСА в 1954 році і затверджений на це становище щойно в березні 1955 року. У посмертній згадці про покійного суддю Гарлана, президент Ніксон визнав його, як одного із велетнів правників двадцятого сторіччя в найвищій судовій установі ЗСА і як людину, яка своїм інтелектом і відданістю правосуддю здобула собі загальний респект.

У Ню Йорку зменшилося на понад пів мільйона білого населення

Ню Йорк. — За даними перепису населення з 1970 року, у місті-велетні Ню Йорку в 1960-их роках зменшилася кількість білого населення кругло на один мільйон жителів. Однак, через досить високий природний приріст білих, їх населення зменшилось на яких 600 000 осіб. Висліди перепису показують, що з Ню Йорку подалися до інших міст кожний один білий житель із усіх семи жителів і що з міста вибули за останню декаду 955 000 осіб білих. На їхнє місце прибули нові поселенці Ню Йорку: негри та люди „інших рас", разом понад 435 000 осіб. Дані перепису виявляють, що в Ню Йорку серед білого населення було значно менше народжень дітей, як серед чорного населення та порториканців. У 1970 році в Ню Йорку жили 6 мільйонів 23 тисячі чоловік білого населення і 1 мільйон 844 тисячі чоловік негрів. У звіті Бюра Перепису зазначено, що майже всі порториканці записані до білої раси. Бюро Перепису у Вашингтоні потребує ще декілька місяців часу, щоб подати остаточні дані про перепис з 1970 року, ускладнений великим рухом населення з міст і до міст.

У Ню Йорку може розпочатись транспортовий страйк

Ню Йорк. — Цьому велетенському місту й пригороддям загрожують два новорідні страйки: автобусів і „сабвею" та деяких тунелів і мостів. Між представниками професійних спілок і транспортовим управлінням день і ніч тривають переговори, але не видно їм кінця, а страйк транспорту визначений на 5 г. ранку в перший день 1972 року. Профспілки наполягають на тому, щоб їхнім робітникам і службовцям була підвищена платня на 30 відсотків. Два роки тому їм було підвищено заробіток на 18%, однак робітники й службовці кажуть, що фактично вся та підвишка пропала через дорожнечу життя та інфляцію. В середньому робітник у системі обслуги „сабвею" заробляє від 4 до 5 дол. 50 центів за годину, а в системі автобусового транспорту трохи більше. Річна платня перших становить трохи вище як 11-ть тисяч долярів, а других, в системі автобусового сполучення — трохи вище, як 12.000 дол. Професійні спілки домагаються також переходу на 32 годинний робочий день без зменшення заробітної платні, та інших удогіднень.

Якщо б страйк розпочався, то можуть бути великі труднощі в переїздах автами через тунелі: Квінс-Мідтавн і Бруклин-Баттері, а також через багато мостів, у тому Трайборо, Бронкс-Вайтстон, Крос Бей та ін. Коли в серпні 1971 р. службовці, що обслуговують тунелі, були на триденному страйку, то біля тунелів збиралось велетенські черги автомобілів.

Управління пригородної підземної залізниці „Path", що з'єднує центр Ню Йорку — 33-тя вулиця, з Джерзі Сіті та Нюарком у стейті Ню Джерзі повідомило, що та залізниця страйкувати не буде.

У Південній Азії все ще панує тільки непевне воєнне перемир'я

Ню Делі. — Між Індією і Пакистаном нема ще ніяких безпосередніх контактів і преса не подає ніяких відомостей, які шанси переговорів між тими двома сусідніми південно-азійськими державами про встановлення між ними тривкого миру. Індійський прем'єр Індіра Ганді, промовляючи в минулу середу 29 грудня до 50.000 людей у Срінаґарі, столиці Кашміру, заявила, що Індія і Пакистан можуть жити у приязні, але Пакистан повинен тямити, що Індія виїшла з недавньої війни сильнішою, як була, і не допустить до послаблення її. Президент Пакистану Зульфікар Алі Бутто заповів, що Пакистан вернеться до демократично-парляментарної системи на базі нової конституції, але не подав, коли властиво та конституція буде виготовлена і проголошена. Його попередник, генерал Мохаммад Ягія Хан, будьтощо поставлений під домашній арешт і багато видатних пакистанців домагаються, щоб поставити його під суд за те, що він завинив утрату Східнього Пакистану та капітуляцію близько 100.000-го пакистанського війська перед індійцями. Щодо новопроголошеної Бенгальської держави — Бангля Деш то Совєти заповіли, що дадуть їй свою економічну й технічну допомогу для відбудування поруйнованого краю.

200 літаків беруть участь у бомбардуванні Північного В'єтнаму

Сайгон. — Минула середа була п'ятим з черги днем, в якому продовжувалось важке бомбардування різних об'єктів у Північному В'єтнамі. Брали в ньому участь наймення 200 бомбовиків з Південного В'єтнаму, Таї (Сіяму) і чердаків двох великих американських літаконосців, заякорених в Тонкінській затоці. Предметами бомбардування були знову радарні споруди, протилетунська артилерія і протилетунські ракетні становища, газолінові збірники і т. п. комуністичні позиції. Американське командування у Сайгоні як теж Пентагон у Вашингтоні далі відмовляють вдаватись в будь-які подробиці того бомбардування, обмежившись до заяви, що воно виявлять усе після закінчення тієї акції, яка — мовляв — „обмежена в часі просторі і цілях". Летунам також заборонено виявляти місцевості й цілі, що були бомбардовані. Вони виявили тільки, що комуністична протилетунська оборона тепер куди сильніша, як була в минулих роках, та що найбільшу небезпеку для атакуючих американських літаків становлять совєтські протилетунські ракети „САМ" і совєтські джети „МІГ", які вилітають навпроти атакуючих машин. Комуністи твердять, що від минулої неділі збили вже 11 американських машин. Вони проголосили призначення деяких вбитих і схоплених летунів.

Совєти вишколюватимуть арабських партизанів проти Ізраїлю

Бейрут, Ливан. — Совєтський Союз рішився перейняти „опіку" над найбільшою організацією палестинських терористів-партизанів Аль Фатах. Ця „опіка" має виявитись у вишколюванні членів тієї арабської організації в Совєтах та у запевненні лікарської і шпитальної опіки раненим у бойових діях членам організації. Виявляється, що наприкінці минулого жовтня місяця лідер Аль Фатаху Ясір Арафат їздив до Москви, де прийшло між ними до тієї згоди. Москва до того часу ставилась неохоче, якщо не вороже супроти арабських партизанських організацій, тримаючись принципу, що вона переговорює та співпрацює тільки з урядами арабських держав. Але совєтські проводирі змінили становище, коли ствердили, що китайські комуністи зацікавились арабським партизанським рухом. Далі, совєтської політиці шкодить терористична робота арабських партизанів, звернена не проти Ізраїлю, а самих таки арабських лідерів, як ось недавнє вбивство йорданського прем'єра Васфі Таля в Каїро. Арабські партизани нерадо запускались на ізраїльську територію, знаючи, що коли їх поранять, то хоч вдасться їм вернутись до війскової бази, згинуть без лікарської опіки. Совєти обіцяли зарадити цьому. Після того, як йорданська армія знищила партизанський рух в Йорданії, залишилось там не більше 200-300 партизанів, 3.500 в Ливані та найбільше, до яких 10.000 в Сирії.

ЮНЕСКО в Парижі пристановищем для совєтських шпигунів

Лондон. — Англійські газети навели список запідозрених у шпигунській діяльності осіб із СССР, які, користуючись „дипломатичною недоторканістю", роблять „свою справу". Подібних „дипломатів", у кількості понад 100 осіб, попрохав уряд Великої Британії в посібному порядку залишити Англію й повернутись до СССР, що вони дуже швидко виконали. Але тепер преса інформує про інше совєтське шпигунське гніздо — в Парижі, в палаці Міжнародної Комісії в справах культури і науки при Об'єднаних Націях, ЮНЕСКО. Ця організація ОН не тільки влаштувала „Ленінський симпозіум", на якому проголосила Леніна „гуманістом", і не лише розсилає совєтські пропагандивні видання різними мовами по всьому світі: у ній звили собі гніздо совєтські шпигуни. Газета "Sunday Times" назвала такі прізвища: постійний представник СССР при ЮНЕСКО Кудрявцев, за яким, як за шпигуном, слідкували відповідні органи вже й раніше в інших країнах вільного світу, представник Української ССР у ЮНЕСКО Ю. Кочубей, замісник генерального директора ЮНЕСКО і працівник КГБ В. Єрофєєв, радник совєтської делегації Н. Волков, „шофер" совєтської делегації А. Красілов і ще інший „сотрудник" М. Анісенко, співробітник Відділу Кадрів при ЮНЕСКО Дяченко, службовець А. Іконніков, працівник Відділу Технології А. Костиков та ін. У шпигунську діяльність замішаний також В. Парай, керівник Відділу Міжнародної науково - дослідної співпраці ЮНЕСКО. Французький уряд, без сумніву, знає про діяльність тих осіб, але нічого не може їм зробити, бо вони „дипломати" й користуються правом недоторканости, а сам будинок ЮНЕСКО є ніби екстериторіяльним.

ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ БУЛИ ТЕМАМИ СЕСІЙ І ПАНЕЛІВ КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ІСТОРИКІВ

Ню Йорк. — 86-а щорічна конвенція Американської Історичної Асоціації, яка відбувалася тут в днях 28, 29 і 30 грудня ц.р. в залях великого нюйоркського готелю Гілтон, що в 1967-ому році Світовий Конгрес Вільних Українців, проходила в замітній мірі під знаком української історичної тематики і з активною участю українських істориків — професорів і викладачів американських і канадійських університетів і коледжів. Поруч з іншими історичними товариствами в рамках конвенції виступало, як окреме об'єднання, Українське Історичне Товариство. Темою нової історії України були обговорювані на окремій сесії п.н. „П'ятдесят років після Ризького Миру", що відбувалася в середу 29 грудня о год. 9.30-11.30 перед пол. під проводом польського історика проф. Пьотра Вандича з Єйлського Університету і що в ньому виступали із російської точки бачення проф. Артур Адамс з Університету Стейту Огайо, із польської сторони проф. М. К. Дзєвановський з Бостонського Університету і з українського боку проф. Василь Дмитришин із Портлендського Стейтового Університету. Коментатором під час цієї сесії був проф. Адам Юлам з Гарвардського Університету. Цього ж самого дня, від год. 12.15 до год. 2.30 відбувався в окремих приміщеннях Гілтон Готелю полуденок Українського Історичного Товариства, в рамках якого з доповіддю про сучасний інтелектуальний дисидентизм в Україні виступав проф. Богдан Боцюрків із Карлтонського Університету в Оттаві, Канада. Проводив цією сесією секретар Українського Історичного Товариства і гол. редактор „Українського Історика", проф. Любомир Винар із Кентського Університету, який у своїй промові підкреслив позитивний факт активної участи українців у конвенції американських істориків, яка причиниться видатно до зацікавлення українською історією в англомовному історичному світі. Зараз після полуденку УІТ, в якому взяло участь понад 50 українських і інших істориків, відбулася в кімнаті 548 готелю Гілтон між год. 2.30 і 4.30 по пол. окрема сесія на тему „Унікальність українського Запорізького Війська". Проводив цією сесією відомий візантиніст й історик проф. Ігор Шевченко з Дюмбартон Овкс. У виголошенні під час цієї сесії доповіді на тему „Запорізькі козаки і відродження Руської віри" проф. Омелян Пріцак із Гарвардського Університету і голова Осередку Українських Студій у ньому насвітлив початки історії українського козацтва, зокрема розвиток національної свідомости серед козацтва в першій половині 17-ого ст. і його активну участь в боротьбі за утискувану Польщею українську Православну Церкву. Другу доповідь на тему „Запорізькі козаки і Києво - Могилянсько - Мазепинська Академія" виголосив проф. Олександер Баран з Університету Манітоби, подаючи в ній історію постання й розвитку тієї високої української школи 17-18 сторіч і підкреслюючи, що це була з багатьох поглядів унікальна вища школа у Східній і Південно-східній Европі. Із третьою доповіддю про Гадяцьку Унію виступав на цій сесії молодий польський історик, прибулий недавно із Кракова, Андржей Камінський, професор Колюмбійського Університету, насвітлюючи в ній історичні обставини, серед яких виникла ідея унії Польщі, Литви й України, і підкреслюючи, що невдача з її реалізацією причинилася відтак до пізнішого упадку Польщі. Коментатором для усіх цих трьох доповідей був дослідник російської історії проф. Едвард Кінен з Гарвардського Університету, автор нововиданої Гарвардом праці, в якій документально заперечує автентичність листів князя Курбського до царя Івана Грозного. В дискусії над цими доповідями брали участь деякі із слухачів, які в числі понад сто осіб виповнили невелику сесійну залю. Доповіді і дискусія відбувалися англійською мовою.

Цього ж самого дня, увечері, починаючи від год. 6.30, проходила в окремих приміщеннях конференція Українського Історичного Товариства, що нею проводив проф. Любомир Винар. В панель були включені доповіді: „Роля 'Українського Історика' в розвитку української історичної думки", „Україна в сучасній американській історіографії" та „Українське Історичне Товариство і завдання українських істориків і дослідників політичних наук у 1970-их ро-

(Закінчення на стор. 4-ій)

У Харкові провадяться надзвичайні досліди над „плязмою"

Київ. — „Світових запасів вугілля залишилося вже тільки на яких 100-200 років. А у нас за паливо буде служити вода. Її ж вистачить, як припускають, на 100 мільйонів років". Таку розповідь, що межує з фантастикою, почули представники московської „Правди" у Харкові, 25 грудня 1971 з уст доктора фізико-математичних наук проф. Володимира Тарасовича Толока, який керує будівництвом надзвичайно складної нової споруди для творення й збереження на кілька секунд так зв. „плязми". „Плязма" — це мішанина різних хемічних речовин, розігріта з допомогою променів „лейзера" до температури, що сягає вище температури сонця, себто — термоядерна реакція не деструктивного, а конструктивного типу. Якщо вдасться науковцям добитись збереження „життя" того могутнього полум'я на кілька секунд, то буде змога практично керувати розпадом атомів, а це дасть можливість виробляти з води безмежну кількість енергії — електричної, теплової та ін. Подібну програму в ЗСА, сказано в „Правді", оголосили незадіснено ще закрили.

Українські науковці: д-р Володимир Толок, його заступник проф. Віктор Супруненко, кандидат фізико-математичних наук Олег Швець, керівник приладу „Ураган" для творення й збереження „плязми" науковець Анатолій Дикий, один із провідних фізиків на „Урагані" Олег Павличенко та ін. наполегливо працюють над тим, щоб розігріти до 100 мільйонів градусів й вище „плязму" підвищувати в потоках магніту, бо кожна інша посудина не витримує температури й зникає. Вже розігрівають ту „плязму" вище від температури Сонця, в 100 мільйонів градусів, на Сонці в його центрі температура тільки 20 мільйонів градусів, а далі від центру спадає навіть до 6 000 градусів. Недавно харківські фізики відвідала група американських науковців, які були захоплені досягненнями тих переважно молодих українських науковців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $18.00, на пів року — $9.50, на 3 місяці — $5.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На переломі року

У п'ятницю 31-го грудня, коли вказівка годинника на вежі колишнього будинку „Таймсу" на сквері цієї ж назви в Ню Йорку переходитиме 12-ту годину ночі, з цієї вежі спуститься вниз і згасне світляна цифра 1971, а на її місце піднесеться і засяє цифра 1972, що символізуватиме зміну року в нашому літочисленні. Згасне цифра на вежі „Таймсу", але не згаснуть з нею події, що їх в тому році завершено чи започатковано.

Президент Ніксон заскочив Америку і світ проголошенням свого пляну подорожі до Пекіну і новою економічною політикою, яка спричинила важку монетарну кризу. До Об'єднаних Націй прийнято комуністичний Китай і виключено звідтіль Вільний Китай. Пакістан пережив громадянську війну, яка завершилась війною з Індією та створенням держави Бенґла Деш. Північна Ірляндія все ще кривавиться у братовбивчій борні. У берлінському мурі зроблено щілину договором амбасадорів 4-ох великодержав. Швидким темпом стягується війська ЗСА з В'єтнаму...

Життя не стоїть на місці, а пливе прудким струмом. Світ усе ще живе у тіні наслідків другої світової війни з незліквідованим ще парадоксом поділу держав на вільну і невільничу частини — Німеччини, Кореї, В'єтнаму. Говорилось у 1971 році багато про мир, але найкращий ніби „інструмент миру" — Об'єднані Нації — виявив ще раз свою повну безсильність. 1972-ий рік успадковує по своєму попередникові неполаднаний ізраїльсько - арабський конфлікт із загрозою нової війни. Буде, певно, продовжуватися недипломатичний діялог між двома центрами комуністичного руху — Москвою і Пекіном з суперництвом їх імперіялізмів. Невідомо, що принесуть відвідини Ричарда Ніксона в тих двох червоних столицях. Невідомо, як складуться господарські відносини в Америці й у світі після девальвації доляра і закордонних валют.

В українському, як і в міжнародному житті, були деякі світлі події, до яких у першу чергу треба зарахувати дальшу консолідацію зусиль у розвитку наших Католицької і Православної Церков, помітно збільшену активність нашої молоді, поважні наукові, мистецькі, економічні, організаційні й інші досягнення вільної української громади. Але все це — тільки малі проблиски серед темної ночі неволі, що в ній перебуває наш народ на рідній землі.

1971 рік минається, але не забирає зі собою ані добра, бо його було не багато, ані лиха, бо воно залишається.

В комуністичних джунґлях

Подані в попередньому числі „Свободи" ревеляції лондонського польського часопису „На Антене" про замордування видатного польського комуністичного діяча, редактора варшавського тижневика „Форум" і члена спеціяльної комісії для розсліду економічних зловживань і політичних інтриг у міністерстві внутрішніх справ Польщі, Яна Ґерґарда, характеристичне для тоталітарних режимів.

Замордували Яна Ґерґарда в білий день „невідомі" особи, прийшовши непомітно до його квартири в мешканевому домі для польських генералів, в охоронюваному пильно поліцією кварталі Варшави, розташованому навпроти американської амбасади. Так само непомітно вони вийшли з Ґерґардового мешкання, залишаючи Ґерґарда задушеного і пробитого для певности ще й стилетом. Напасників, ясна річ, органам польської безпеки так і не вдалося розкрити і притягнути до суду, і варшавська опінія справедливо приписує цей злочин самій таки польській „службі безпеки", тим більше, що замордований Ян Ґерґард був також членом урядової комісії для проведення слідства в її рядах.

Публікуючи такі ревеляції, лондонська „На Антене" пригадує низку інших подібних „смертей", проведених, без сумніву, органами польської безпеки: замордування ряду провідних польських комуністів, викидання їх, подібно, як це бувало у Празі, через вікна тощо. Водночас із цим названий часопис пов'язує з убивством Ґерґарда також і наїзд на мешкання іншого члена урядової комісії для розсліду грошових зловживань і політичних інтриг у міністерстві внутрішніх справ, колишнього віце - міністра закордонних справ і тепер головного редактора журналу „Нове Дроґі" Маріяна Нашковського і викрадення з його сейфу таємних документів цієї ж комісії. Метода проведення цього „наїзду" і його „нерозкриття" доводять, що й цей акт був проведений органами польського „КҐБ".

Наведені факти демонструють на всю ширину панівне в комуністичних країнах беззаконня, чи точніше наявні в них закони джунґлів: взаємопожирання й винищування. Такого роду фактами багата історія всіх таких країн, як Румунія, Болгарія, Угорщина, Чехо - Словаччина.

ВИРІШАЛЬНА СИЛА

Так званий силовий елемент у політиці завжди був вирішальний. Це не значить, що не має значення моральний чинник, під поняття якого підпадають справедливість, міжнародна опінія, права народів, людини й громадянина. На довшу мету ці моральні сили перемагають, і тому всі великі державні мужі були, є й будуть при всьому своєму прагматизмі — ідеалістами. Але на коротку мету, негайно, безпосередньо, в міжнародному житті тріюмфує сила над буквою міжнародного права.

Виявилось це яскраво в індійсько - пакістанському конфлікті, в історію якого включилась і недавня 15-денна війна. Спершу фізична сила — 70.000 реґулярного з а х ідньопакістанського війська, перекиненого до Східнього Пакістану — перерішила право східньопакістанських бенґальців на належне їм самоврядування. Брутальною силою, що її застосував пакістанський президент Мохаммад Яхія Хан супроти власних громадян тієї самої мусульманської віри, але іншого племени й іншої думки, спричинено смерть сотень тисяч людей, великі спустошення і вигнано з рідних земель 10 мільйонів автохтонів. І при тому він ні трохи не рахувався з засуджуванням такої поведінки світовою думкою.

Кожна акція спричиняє реакцію. І цим разом у реакції вибухнула спершу партизанська війна бенґальських патріотів, а згодом почалась одверта індійська збройна інтервенція. І знову таки: отримавши з СССР масову допомогу зброєю, Індія повела проти Пакістану війну і, свідома своєї збройної переваги та протекції збоку Совєтського Союзу, який своїми „вето" на Раді Безпеки Об'єднаних Націй уможливив продовження війни, вела її, поки не осягнула своєї мети.

Коли Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй прийняла 104 голосами проти 11 резолюцію із закликом до Індії й Пакістану негайно припинити воєнні дії і відкликати свої війська з зайнятих земель, індійський амбасадор заявив: „Ми не дурні, щоб припинити дії, які вважаємо за доцільні..." Але, коли ЗСА вислали на води Бенґальської затоки свою військову фльоту, щоб продемонструвати перед Москвою, що вони не погоджуються на поширення її „ароґанції сили" аж на Індійський океан, то індійська преса, яка вважала за самозрозумілу річ поставити силу вище від морального авторитету Об'єднаних Націй, заросилась ворожими супроти ЗСА заввагами.

Тепер неприхильна президентові Ніксонові демократична й ліберальна американська преса й подібні закордонні пресові органи пишуть про поразку, що їх зазнав Уряд Ніксона, бо, мовляв, виявилось його безсилля припинити хід подій на Півдні Азії. Але ті самі політичні кола й їхня преса виступали з протестами, погрожуючи довести відносини в Америці до анархії, як тільки Ніксон вислав військове з'єднання до Камбоджі чи підтримав інтервенцію Південного В'єтнаму в Ляосі. Хто проповідує мир за всяку ціну, вірить у можливість „зговорення" з Москвою щодо роззброєння і виключає збройну участь Америки у будь - яких війнах, той не може дивуватися, що в наших часах ЗСА мусять зазнавати поразок, коли зустрічаються з імперіялістичним гоном держав, для яких єдиним переконливим арґументом є — сила.

Використовування партійною опозицією провалу мирових резолюцій Америки в Раді Безпеки Об'єднаних Націй внаслідок трьох совєтських „вето", використовування тієї формальної поразки для своєї кампанії проти Уряду — заносить демаґоґією, бож ті самі американські кола були завжди проти старань провести таку ревізію чартеру Об'єднаних Націй, яка скасувала б право „вета" п'ятьох великодержав у Раді Безпеки. Куди логічніше і правильніше було б критикувати Уряд по суті: за таку його льояльність супроти союзного пакістанського уряду, яка веліла публічно не критикувати той уряд за його репресії у Східньому Пакістані, що довели врешті до вибуху війни.

Американський Уряд старався додержуватися посередньої лінії в індійсько-пакістанському конфлікті, але переступив ту лінію, коли вийшов з формального засновку і в Об'єднаних Націях назвав Індію „агресором". Це були дві американські помилки, які викликали до Америки ворожість приязного дотепер індійського народу, другої найбільшої на азійському континенті держави.

Якщо внаслідок індійсько-пакістанської війни та відгуків на неї в Об'єднаних Націях потерпів престиж Америки і зріс престиж Совєтського Союзу, що покищо з успіхом показує свою силу в Південній Азії, то вина у цьому надто часте і надто голосне проповідування миролюбности і замале прив'язування ваги до сили, як вирішального чинника в тому міжнародному укладі сил, що його створено у Ялтинському й Потсдамському договорах. Причина такого стану також в односторонній, тільки азійсько - африканській деколонізації, з залишенням цілого Сходу Европи Москві, як її колонії.

і. кн

НАША НОВОРІЧНА НІЧ

Я не такою тебе уявив
І полюбив не такою: —
Тишу всесвітню
[хтось нагло розбив
Кутою з криці рукою!
Вибухом здерло
[Уральський хребет...
Армії... зустрічі... діти...
І, пробиваючи снігу намет,
Над Україною — квіти!
Сходяться друзі...
[Це ж воля зійшла!
Радісні, любі обличчя!..

Може для когось
[ця ніч Новорічна —
Наша ж іще не прийшла.

Леонід ПОЛТАВА

Теодор Терен - Юськів

УВІРВАЛАСЬ МЕЛОДІЯ

Протираю очі: це якесь непорозуміння, п о милка... Не міг же ж композитор Весоловський умерти! І рівночасно перечитую ще раз. Дарма — і інша газета миттю розвіює мій неміцний сумнів. Король нашої танкової музики таки не живе вже: серце. А йому ж було тільки 56 років, ще б пожити, покомпонувати, п о служити громаді і далекій батьківщині.

Та невідкличо ввірвалась нитка життя найбільшого композитора на ниві танкової музики. Він теж пробував сил і в ділянці поважної музики: писав пісні, мелодеклямації, проте беззастережно здобув собі перше місце як творець настроєво - незабутніх танків - пісень. І не тільки на еміґрації, де він не мав жадної конкуренції, але навіть на нашій рідній Україні. Бо коли вдома П. Майборода чи О. Білаш пишуть пам'ятні пісеньки, що їх можна і грати, як танці, то Весоловський к о м понував повні ритму, знамениті, а то й неперевершені танки, що їх можна і співати, як задушевні пісні. Навіть друг Весоловського зі Львова, Кос-Анатольський, що єдиний міг конкурувати з ним у танковій творчості, перейшов на поважну чи напівповажну музику і тільки вряди - годи дає блискучий танок.

Весоловський від перших львівських спроб аж до смерти витримав у фронтовій і почесній лінії танкової музики, здобуваючи на вибраному шляху пальму першенства. А до цього треба було мати безмежну любов до цієї музики, готовість до самопосвяти, інтеліґенцію і талант, які він мав і розвивав із постійним і незмінним ростом угору, аж до найвищих вершин.

Танкових композицій Весоловського, головно з останніх літ можуть нам позаздростити великі державні народи. І коли б ми на чужині мали в поважній музиці композитора величини Весоловського, ми було б дуже щасливі.

Пригадується м у з ично-танкова атмосфера Львова другої половини 30-их років. На забавах з'являється студент права, що акомпаніює на фортепіяні, танцює і — кажуть — компонує. Нас, львов'ян, особливо тих, що мали розвагово - танкову музику „в пальцях", не легко було зловити на якийнебудь „шляґер". Проте, Весоловський презентує танґо, яке змушує всіх звернути на нього увагу: „Ти і твої чорні очі" стало початком кар'єри молодого композитора.

Під час війни Весоловський опиняється у Відні. Там він і композитор А. Гнатишин видають речі може не дуже високомистецькі, проте національно - освідомлюючі і корисні для наших робітників у Німеччині: українські пісні з текстом на фортепіяно чи ґітару. По війні, зустрівшись із Гнатишиним, я почув від нього: „Весоловський — це прекрасна людина!" Яке велике і цінне признання! Звичайно, Весоловський компонує безугавно й далі як танки з текстами, так і танки без слів.

По найширшій популяризації його танґа в ЗСА „Лети, тужлива пісне", що є ніби другим етапом у творчості Весоловського, його речі в більшості осягають такий високий рівень, що важко рішити, котра композиція ліпша. Ці його танки - пісні визначаються приманливою і зворушливою мелодикою, багатством і безпосередністю музичних мотивів, ритмічністю, темпераментом, настроєвістю і знаменитим текстовим підбором: Олесь, Рильський, Симоненко... Часом аж заглибокі тексти для танкової музики. Проте, все ж таки це було і ширення цінної української лірики.

Мені невимовно присмно, що в критиці на концерт квартету „Верховина" в Ню Йорку 1969 року я — ще за життя Весоловського — писав: „З їхнім виступом в'яжеться і популяризація імени нашого найбільшого — і чи не єдиного на еміґрації — композитора танкової музики, Б. Весоловського, речі якого з бігом часу постійно кращають". І далі йде мова про його найкращу річ — у моїй оцінці, — до чудової поезії П. Воронька, повільного вальсу: „Я люблю". Треба вірити, що в течці композитора знайдуться ще інші прегарні речі, проте я залишуся при своїй оцінці, що „Я люблю", — це у своїй простоті, щирості і глибині почувань найкраще, що Весоловський написав.

„Підійди, пригорну, поцілую,
Підем разом по рідних
степах,
Бо про тебе, любов молодую,
Кожен колос шепоче
в снопах".

Ось кінцевий рядок незрівнянного, повільного вальсу. І коли б хтось, замість чи побіч квартету, наспівав був цю річ на платівку, як солівку, це могла б бути його найпопулярніша композиція. Та проте, на це ще не запізно.

Навіть тоді, коли мелодії таких його речей, як „Верба", „Море радости", „Матіоли", „Хто", „Намалюй мені ніч", а навіть „Зірка" (без слів) і інші багатші й складніші мелодійно. Кажуть, що на Україні його „Може так не треба" було майже так само поширене, як тут „Рушничок".

Тепер на полі танкової музики ми зовсім осиротіли. Не видно — покищо — наступника. І тому, принаймні поки хтось виросте, щоб зайняти місце Весоловського, його великої кляси музика повинна дзвеніти і бути співана всюди, де тільки йде танок і приспів. І не тільки там: вона дає стільки зворушливого настрою і розмрійности у домашньому затишші!

Музика Весоловського — це не чужинна дешевість, не пуста банальність, це рідна безпосередність і українська щирість. І ми віримо, що так, як міжнародні речі „Це ж бо не любов", „Ля Кумпарсіта", „Капрі" і т. п., так і кращі твори Весоловського перетривають цілі ґенерації.

Закінчимо п а р афразою вірша М. Рильського, взятого з одної із його композицій, бо ми боляче свідомі того, що до нас, дорогий Богдане, вже:

„Ти не прийдеш,
не прилетиш,
І тільки дальніми піснями
В кожному (в оригіналі: моєму) серці продзвениш".

Любов Коленська

САМІ СЕБЕ НИЩАТЬ

„Чого піклуватися людьми, чого оточувати їх дорогою лікарською опікою, коли вони самі не клопочуться збереженням свого власного здоров'я і ніби наполегливо стараються постійно шкодити своєму здоров'ю", — пише д-р Генрі Єловліс, шеф британського Департаменту Здоров'я і Суспільного Забезпечення.

Не зважаючи на безустанні перестороги, люди курять, споживають надмірну кількість харчів і роблять ряд інших речей, що загрожують їхньому здоров'ю. Увесь коштовний „медикер" є нонсенсом в обличчі того, що люди просто прямують до своєї загибелі.

Чи дана індивідуальність може сама собі шкодити і робити так, як їй завгодно, і чи суспільність не має права цьому спротивлятися — це питання майбутности. Скорше чи пізніше ми мусимо усвідомити цей факт і застановитися над тим, як нам треба поступати. Самовільність вчинків кожної індивідуальности і добро суспільности — це ще дві незбалянсовані речі, і тут ми мусимо знайти рівновагу.

Кожного року пливуть мільйони долярів на лябораторні досліди в поборюванні раку, на медичну допомогу, різного роду лікування, одначе люди такі нерозважні, що й далі курять, ризикуючи емфіземою, бронхітом і раком легенів. І щойно тоді, коли дістають котрусь із цих недуг, а зокрема рак — розпачливо шукають лікарської допомоги.

Це саме стосується й до надмірного споживання харчів. Люди, не задовольняючись нормальним харчуванням, переїдаються і товстіють. Вислід: надмірна вага, захворіння серця та інші недуги. І щойно тоді вони біжать до лікарів, щоб їх лікували, хіба від їхньої власної... глупоти.

Тим більш нерозумно поступають люди в Америці, бо вони ж в більшості платять за медичну допомогу солені гроші. А проте, як легко заощадити гроші, коли своєчасно запобігти впливам шкідливих навичок.

Особливо в теперішні часи багато людей заживають надмірну кількість ліків, не кажучи вже про наркотики, зокрема такі убивчі, як героїна. При кожній нагоді вони заживають заспокоюючих пігулок, які приводять до сталих навиків, аспірини, болегамівних препаратів —

(Закінчення на 3-ій стор.)

З НАШИХ БУДНІВ

З ГРИЦЕМ СПРАВА

Старший колеґа за фахом, Вілліям Сороян, американський гуморист - мільйонер вірменського походження, сказав раз: „Пишучи цілий рік, не можеш нічого людям не сказати, принаймні раз у році". Ця гостроумна його сентенція заставила і мене, грішного, зробити під кінець старого року свій власний обрахунок совісти або, як кажуть економісти, підвести балянс цілорічної праці. Чи поза „аґітацією й пропаґандою", котрою по волі чи неволі так рясно перетикані мої „Будні", знайдеться в моєму цілорічному доробку хоч би одна річ, написана не для реклями, а для розваги, не на злобу дня, а на радість людям?..

Так я собі думав-думав і кінець-кінцем прийшов до висновку, що під таку категорію можна б, від біди, підтягнути надруковану в Альманаху „Свободи" на 1972-ий рік пародію 5-ої дії народної драми „Ой, не ходи, Грицю", — таку собі легку сатиру на нашу діпівсько-таборову дійсність. Так що ж! І на цю єдину, як писав колись покійний д-р Назарук, „гамакобійку", нагострив собі зуба один із найбільш прискіпливих моїх критиків: мій добрий сусід і земляк з Вібрецького повіту, пан Татух!

— Не раз приходило мені на голову, — сказав мій сусід, — як се воно так? Стільки акторів та комедіянтів наїхало сюди з Старого Краю і немає кому „Ой, не ходи, Грицю" заграти! Чи то не встид і сором?.. Ол-райт, на пана Гірняка я вже б не клав великої надії, бо вони, рахувати, на пенсії, і може було б їм затяжко Марусю обіймати чи „Ой, не жур м'я, мати," заспівати. Алеж є ще у нас такий гойрак, як пан Шашаровський, є школярі з дитячого садочка пані Крушельницької, є пан Рейнарович з Бруклину, що має і відповідну фіґуру, і сам опернований співак. Хай би навіть не показали на сцені такої Марусі, як була небіжка Юлія Шустакович з Шостої вулиці! Хай би нам заграли в Народному Домі хоч таке представлення, яке показували колись наші артисти в еґомостевій стодолі! Велл.. Та коли я прочитав собі твого „Гриця на еміґрації" в календарі „Свободи", то мені геть чисто відпав смак і охота оглядати цю штуку. Що ж ти, небоже, зробив з такого красного представлення?! Хто ж таке видав і чував, щоб з Марусі робити якусь гіппі, з Гриця — таборового поліцая, а з Хоми, вибачай на слові, маґістра?

— Пробачте, — кажу, — він у мене не маґістер, а паскар, спекулянт.

— Паскар чи маґістер — на одне виходить, так чи сяк, мушу тобі сказати, що ти своєю попсуйкою геть чисто збридив мені „Ой, не ходи, Грицю", а то й відняв у мене охоту прочитати наголос цілий календар моїй місисуні.

У цьому місці я звернув увагу шановному землякові, що моя „попсуйка" або пародія — це тільки мала частка великого Альманаху „Свободи" на 1972-ий рік, у котрому на 255 сторінках надруковано багато іншого, вельмицінного матеріялу: актуальних та історичних статтей, споминів, віршів, як також цікаві історії для науки і розваги, як, наприклад, про Катю-киянку — королеву Сіяму або про печерного ведмедя на Закарпатті.

Тут мій дорогий земляк згідливо похитав головою, застромив на ніс окуляри і взявся читати вголос календар пані Татушисі.

Ікер

Віра Кохно і син Валентин

ТРЕТІЙ МИТРОПОЛИТ УАПЦ ІВАН ПАВЛОВСЬКИЙ

(1)

Народ мій є! Народ мій
завжди буде!
Ніхто не перекреслить
мій народ!

Василь Симоненко

На протязі багатьох століть український народ під опікою рідної Православної Церкви творив свою національну культуру і державність. З нею він переплів свій побут, звичаї, світогляд і став носієм правдивих християнських чеснот.

Церква й народ було одно неподільне тіло. Тому вороги, щоб денаціоналізувати й асимілювати у к р а їнський народ, в першу чергу спрямовували свої наступи на національну У к р а ї н с ьку Православну Церкву.

Після вимушеного історичними обставинами Переяславського договору гетьмана Богдана Хмельницького український народ попав у московську неволю.

В 1685 році Москва підступно загарбала твердиню українського народу — Українську Церкву і поневолювала її понад 230 років. З волі Всемогутнього Господа 1917-1918 рр. відродилась Українська Держава, а за нею і Українська Автокефальна Православна Церква. Це видиме диво доверишв Перший Всеукраїнський Собор УАПЦ, що відбувся в жовтні 1921 р. в св. Софії Київській під проводом велетня духа, бл. п. мученика Митрополита Василя Липківського.

Усім відомо, яку ролю відіграла ця Церква в житті України і який був її тернистий шлях. Найкращі сини й дочки українського народу взяли на себе хрест і пішли на Голготу. Подвиги їх дорівнюють подвигам першохристиянських мучеників.

Собор 1921 року і висвята на ньому українських єпископів, як і вся многострадальна дальша історія УАПЦ, на віки вічні ввійшли в історію Української Церкви і Української Держави.

1921 року відбувся величний акт визволення нашої Церкви з-під чужої влади, відродження української ієрархії і українського православ'я...

УАПЦ мала трьох митрополитів — Василя Липківського, Миколу Борецького та Івана Павловського і існувала не до 1930-го, а до початку 1936 року. Нам відомо, що парафії УАПЦ (УПЦ) існували тоді ще в Харкові, Києві, Дніпропетровську, Полтаві, Одесі, Умані, на Київщині, Харківщині, Полтавщині, Уманщині, Вінниччині та інших частинах України. Лише біля Харкова — крім церкви св. Івана Предтечі на Основі, де був похований Квітка - Основ'яненко, останньої катедри Митрополита Івана Павловського до травня 1934 р., настоятелем якої був прот. Микита Кохно — існували ще до кінця 1935 р. такі парафії УАПЦ: с. Вільшана — дві церкви, в одній настоятелем був о. Андрій Шевченко, в другій о. Андрій Кухаренко. В Мерефі настоятелем був о. Дмитро Любич, а в с. Солоницівка — о. Олександер Єзерський, який з грудня 1935 р. до березня 1936 р. був настоятелем церкви св. Івана Предтечі в Харкові, катедри єпископа Володимира Бржосньовського. В той час активно діяв ще прот. Константин Биковець, відомий на всю Полтавщину й Харківщину Благовісник УАПЦ в Миргородському та в сусідніх повітах, прекрасний проповідник, заслужений організатор українізації багатьох парафій. Закінчив він духовну семінарію і Харківський університет, а в 1922 р. залишив усе і пішов на служіння Богові й своєму народові як священик УАПЦеркви.

Перебуваючи в нужді, без праці й засобів до життя, був заарештований 1937 р., і доля його невідома.

Відомі також священики о. Іван Кагамлик і о. Павло Бойко.

В Києві були відомі митрофорний протоієрей о. Хрипко, в Харкові — о. Григорій Карпенко та о. Володимир Лихвар.

Свящ. Е. Лихвар прибув у Харків спухлий від голоду в 1933 році. Митроп. І. Павловський прийняв його, одягнув і довший час тримав у себе нелеґально. При катедрі влада дозволяла мати лише одного настоятеля, і Митрополит Іван пізніше приписав о. Володимира за двірника і так врятував його й родину від голодової смерти, а потім увів його до причету. Та на початку 1936 р., перед закриттям Собору св. Івана Предтечі, влада наказала о. Володимирові негайно покинути Харків і, купуючи в залізничій касі квиток, він помер від розриву серця. Величний і сумний похорон з участю маси народу відбувся в Соборі, а поховано його на цвинтарі Квітки-Основ'яненка. Вся наша родина була присутня на похороні.

Отже, УАПЦ не „самозліквідувалася" в 1930 р., як про це читаємо в деяких статтях на еміґрації, а була зліквідована безбожною владою в 1936 році.

Коли ж і Митроп. І. Павловський згадує про „самоліквідацію" в листі до церковного проводу УПЦ в ЗСА й Канаді, то це було безпосередньо продиктоване комуністичною владою. Взагалі в той час все листування Митрополита, особливо з закордоном, було диктоване владою. Про це він завжди інформував мого чоловіка з великим обуренням і пригніченням.

І тому рахувати існування УАПЦ тільки до 1930 р., відкидаючи майже понад третину її існування, ніхто не має права.

Це стосується і невизнання останнього її Митрополита Івана Павловського. В таку „неласку" чомусь попав він у праці о. М. Явдася „Українська Автокефальна Православна Церква" (Мюнхен, 1956 р.). Об'єктивніше подав про нього проф. Іван Власовський у своїй праці „Нарис історії Української Православної Церкви" (том IV).

Треба підкреслити, що період 1930-1936 рр. в історії УАПЦ був найтяжчий: процес СВУ, колективізація, голод, коли згинуло понад шість мільйонів українського селянства — носія і захисника української мови, культури, звичаїв і творця та будівничого здорової національної української інтеліґенції. Це часи Постишева і страшної ери єжовщини. Пройшовши через ці страшні буревії, стікаючи останніми краплинами крови, УАПЦ, знеможена і не мавши сил піднести свій маєстат, до останку виконувала свою місію.

В цей найтяжчий період 1930-1936 рр. тяжку відповідальність керування УАПЦ на Україні прийшлося нести Митрополитові Іванові Павловському. В той час УАПЦ (УПЦ) мала коло 300 парафій і десять єпископів: митроп. Іван Павловський, архиєпископ Константин Малюшкевич, арх. Йосип Оксіюк, арх. Юрій Міхновський, арх. Феодосій Сергіїв, єп. Максим Задвірняк, єп. Юхим Каліщевський, єп. Володомир Самборський, єп. Миколай Карабіневич, єп. Конон Бей і єп. Володимир Бржосньовський.

(Далі буде).

Свят-Миколаївський Вечір Рідної Школи у Фініксі

В неділю 19 грудня 1971 р. в залі української католицької церкви у Фініксі, Арізона, о 6-ій год. вечером відбувся дитячий концерт колядок. Теж поставлено сценічну картинку „Листи до св. Миколая". Мистецьку програму виконало 22-оє дітей Рідної Школи.

До Рідної Школи ходять діти українського католицького і православного віровизнання. Програма свята була виконана під проводом голови Батьківського Комітету Ростислава Сапона та учителів Рідної Школи: о. Мирослава Колодія, інж. Михайла Дидика, о. Андрія Ілінського та учительки Галини Підляшецької. Учні Рідної Школи завше беруть участь у мистецькій частині святкувань Першого Листопада, 22-го Січня та концерту в честь Тараса Шевченка.

У мистецькій частині вечора дитячий хор під проводом учителя Михайла Дидика відспівав коляди: „Бог Предвічний" і „Добрий вечір Тобі". Брати Мирон і Юліян Микити та Олесь Івасів на мандолінах і гітарі виконали коляди: „Щедрик" і „Бог Предвічний". Деклямації виголосили Віра Батько, Ганя Помяк та Марійка Королишин.

Сценкою впровадження св. Миколая ангелами (Ростислав Сапон) та привозом на санях і роздачею подарунків дітям, закінчено цей традиційний концерт. Дитяча імпреза відбулась у присутності понад сотні парохіян та запрошених гостей.

Дмитро Владимір

СССР приєднався до світової системи координаційного часу

Більшість країн світу об'єдналися в Світовій координованій системі часу. З 1972-ого року Совєтський Союз, а отже автоматично й Україна, також перейдуть на нову систему світового скоординованого часу. В ніч на 1-ше січня 1972 року рівно в 0 годин, 00 хвилин і 00 секунд радіостанції в СССР передадуть вперше сиґнал за новою системою, по якому встановлять годинники. Совєтський Союз не міг оминути членства в Світовій координованій системі часу головно з огляду на різні технічні експерименти, які вимагають особливої точности в десятих і сотнях секунди. 1-го січня сиґнал точного часу прозвучить з багатьох радіостанцій світу одночасно, синхронізовано. Раніше сиґнали не подавались рівномірно тому, що земна куля не обертається завжди з однаковою швидкістю — існує так зв. астрономічна секунда, викликана тим, що Земля часом сповільнює свої оберти, іноді трохи пришвидчує. Тепер часові сиґнали будуть передаватись рівномірно, незмінно, бо вони будуть завжди відповідати секунді, прийнятій на 13-ій Конференції в справах часу й мір ваги з 1967 року.

СКРИПКА СТРАДІВАРІ В СЕЛІ ЯКУШІ В УКРАЇНІ

У звичайному собі поліському селі Якуші в Україні не відомо за яких обставин славетного італійського майстра Страдіваріюса опинилась скрипка виробу. Її купив учитель Павло Триндюк десь на базарі „у Луцьку чи Ратному" і згодом подарував своєму учневі Гордієві Вавринюкові. Триндюк загинув на фронті під час війни. Колгоспник Г. Вавринюк зберігає далі скрипку, повідомила „Молодь України" з 24 грудня 1971 р., на якій вирізьблено напис „1681 р. Антоніо Страдіварі". Скрипка має надзвичайний звук.

САМІ СЕБЕ НИЩАТЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

спочатку у лікаря, не упевнившись, чи вони не алерґічні до цих засобів.

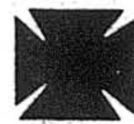
Є ще й зовсім інша група людей, які цілковито іґнорують стан свого здоров'я, не дивлячись на деякі симптоми, які починають у них проявлятися: приспішений віддих, повільний заник зору, розширення кровоносних судин. Вони здвигають плечима і кажуть: „Що ж робити — старість не радість". Кумедна річ — звертатися по лікарську допомогу, не збуваючись різних шкідливих налогів і постійно руйнуючи своє здоров'я.

Скільки є людей, які бачать інших, що нерозумними навиками діють собі на шкоду, нищать себе і вмирають, але самі вони певні, що не належать до тієї групи, абож, мовляв, вони відпорні на такі речі, як хвороба. Такі диваки звичайно кажуть: „Ні в якому разі це мені не станеться".

А тим часом шпиталі переповнені тими, які ще зачасу могли б запобігти лихові...

На жаль, немає ще певної контролі над людьми, які самі себе свідомо вбивають — куренням, наркотиками, перехарчовуванням. Бо у цих людей просто немає доброї волі себе рятувати.

Ділимося сумною вісткою з Родиною та Приятелями, що в середу, 29-го грудня 1971 року відійшов від нас, по короткій і важкій недузі, наш Дорогий МУЖ, БАТЬКО та ДІДУНЬО

бл. п.

ІВАН КОЦУР

бувший старшина УСС, голова Дітройтської Станиці Братства УСС та член численних громадських установ в Дітройті.

ПАНАХИДА відбудеться в четвер, 30-го грудня 1971 року о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Бугая, 3103 Commor Street, Hamtramck, Mich.

ПОХОРОН відбудеться в п'ятницю, 31-го грудня 1971 р. о год. 9:30 ранку з церкви Непорочного Зачаття у Гемтремк, Міш.

Горем прибиті:

дружина — АНАСТАСІЯ
син — ІГОР з дружиною ЛЮБОЮ
внуки — ЗОЯ і ЮРІЙ

Ділимося сумною вісткою з Рідними та Приятелями, що в суботу, 11-го грудня 1971 року відійшов у Вічність після довгої і тяжкої недуги, на 80-му році життя наш Найдорожчий

БАТЬКО, БРАТ, ТЕСТЬ, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

бл. п.

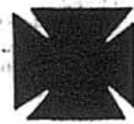
ДМИТРО БЕЗБОРОДЬКО

ПОХОРОН відбувся 15-го грудня 1971 року з Української Автокефальної Православної Церкви св. Андрія у Філядельфії на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку —

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з Побратимами і Українським Громадянством, що дня 29-го грудня 1971 р. в Дітройті, Міш., відійшов від нас у Вічність на 76-му році життя

св. п.

ІВАН КОЦУР

бувший старшина УСС і УГА, учасник Визвольної Боротьби України в роках 1914-1920, голова Станиці Братства УСС і Координаційної Ради Українських Комбатантів в Дітройті, був. директор Українського Видавництва в Кракові та видатний український громадський діяч.

ПОХОРОН відбудеться в Дітройті, Міш., 31-го грудня 1971 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

■

Опечаленій Родині висловлюємо глибоке співчуття.

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що 27-го листопада 1971 року в Лос Анджелес, в Каліфорнії, відійшла у Вічність на 90-му році життя

бл. п. МАРІЯ з КРУШЕЛЬНИЦЬКИХ

ДРОЗДОВСЬКА

вдова по Судовому Радникові бл. п. Юліянові Дроздовському.

Похоронена на Католицькому Кальварійському Цвинтарі в Лос Анджелес, Каліфорнія.

РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. НАТАЛІЇ ТАРНАВСЬКОЇ
складають 20.00 доларів
на Фонд „Церква в Потребі"
Орися і Петро ГЛАДКИЙ

СОЮЗОВІ ДІЯЧІ: СЕКРЕТАРІ, ОРГАНІЗАТОРИ, УРЯДОВЦІ І КОНВЕНЦІЙНІ ДЕЛЕГАТИ! ВІД ВАС ЗАЛЕЖИТЬ ДАЛЬШИЙ РІСТ І ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ Й ВСІЄЇ НАШОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРОМАДИ. ПОДБАЙТЕ ЩЕ В ЦІМ РОЦІ, ЩОБ У ВАШІЙ ГРОМАДІ НЕ БУЛО НІ ОДНОГО УКРАЇНЦЯ БЕЗ ДОСТАТНЬОГО ЖИТТЬОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ!

Святослав Новицький закінчив новий український фільм

Святослав Новицький (зліва) під час озвучування фільму „Щоб дзвони дзвонили", за ним далі — звукоінженер у звукозаписній студії в Ню Йорку

Ню Йорк. — У студії „Артскоп" та потім у звукозаписній студії в Ню Йорку кінопродуцент Святослав Новицький закінчив напередодні 1972 року черговий фільм українською мовою під назвою „Щоб дзвони дзвонили". Ця кінорозповідь присвячена головній ідеї — зберігання національних і релігійних традицій серед українців на американській землі. Висвітлення цього кольорового звукового кінодокументу триває понад півгодини, у ньому є кадри з найновіших подій і з подій кількарічної давности. Святослав Новицький одержав у 1971 році на кінофестивалі в Ню Йорку першу нагороду „Блу Ріббон" за фільм „Вівці в дереві", в якому зображено працю видатного сучасного мистця Якова Гніздовського над дереворитом. Святослав Новицький створив у кінці 1971 р. власну кінофірму під назвою „Фільмарт Продакшен", яку зареєстровано в ЗСА і в Канаді — у Ню Йорку і в Торонті, де буде її канадійське бюро.

Про політичну доповідь

Доки ми не пов'язані в одну цілість політичною думкою і організацією, доки ми —тільки етнографічна маса, то ми живемо як лан збіжжя: рік-у-рік, з роду в рід.

Тому у нас — відрадне явище, коли наші люди, всупереч ворожим бажанням, таки займаються політикою — студіюють політичне положення в світі, слідкують за наростанням конфліктів між поодинокими державами та шукають шляху визволення.

Політична доповідь, це один із засобів поглиблювання політичної свідомости та знання способів визволення серед, щораз ширших, народних мас.

І так, в неділю дня 5-го грудня ц. р. в Ню Йорку, за почином ПАБНА і Організацій УВФ відбулася доповідь д-ра Володимира Савчака на тему: „Міжнародні обрії — трикутник: Вашингтон, Москва, Пекін і українська справа".

Досить численно зібраних у залі пластового дому громадян привітав коротким словом голова українського відділу Прихильників Антибольшевицького Бльоку Народів в Америці, інж. Михайло Шпонтак, вказуючи на головну ціль АБН — політичну боротьбу за визволення всіх поневолених Москвою народів і побудови світу на основі національного самовизначення. По вибранні президії сходин, присутні громадяни з великою увагою, вислухали доповіді д-ра В. Савчака. На основі обширного матеріялу прелегент дав ясний образ теперішнього міжнародного укладу політичних сил у світі — трикутника надпотуг" — ЗСА, Совєтського Союзу та червоного Китаю і можливості виникнення ще П'ятикутника сил, по включенні в політичну гру Японії та Західньої Европи.

На тлі цих політичних подій українська справа набирає щораз більшого міжнародного значення. Прелеґент перестеріг, одначе, перед надмірним оптимізмом відносно червоного Китаю, опертім на твердженні, що: „Ворог нашого ворога є нашим приятелем". — Така думка не мала і не має ніякого оправдання у нашій політичній дійсності, на що можна навести багато прикладів. Українцям, як і другим, поневоленим Москвою народам треба радіти з конфлікту між ворогами, але в боротьбі треба покладатися тільки на свої сили.

Жвава дискусія, якою проводив ред. Вол. Левенець, виявила велике зацікавлення громадян українською політичною проблематикою та віру в успіх наших змагань. Значення цієї віри дуже влучно висловив проф. Іван Вовчук, закінчуючи свої короткі завваги в дискусії так: „Командувати буде той, хто повірить в себе"!

Доповідь д-ра В. Савчака була на дуже високому рівні.

Побажати б тільки треба, щоб політична доповідь відбувалася в наших середовищах стало і якнайчастіше та, щоб у ній брали участь усі покоління, всі прошарки суспільства.

Л. Б.

ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ БУЛИ ТЕМАМИ СЕСІЙ І ПАНЕЛІВ КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ІСТОРИКІВ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ках". У панелі брали участь, як доповідачі і дискутанти: М. Антонович, Б. Боцюрків, Л. Винар, І. Витанович, С. Горак, Т. Гунчак, О. Домбровський, І. Каменецький і Я. Падох, з-поміж приявних слухачів проф. М. Чубатий. Заповіджені учасники професори М. Ждан та Т. Мацьків не змогли прибути. Відбувалися доповіді і дискусія над ними українською мовою. Кожний доповідач мав обмежений час до 10 хвилин, але майже кожний той час протягав, тому панель значно продовжився. Слухачів було коло 70 осіб.

На четвер 30 грудня була заповіджена ще окрема сесія на тему „Досвід у націоналізмі: зразки і вияви" під проводом проф. Степана М. Горака з Істерн Иллинойського Університету. З українських істориків під час цієї сесії, поруч словацького історика проф. Т. В. Громади, із Стейтового Коледжу Джерзі Сити, який мав говорити про „Словаків у боротьбі за національну ідентичність" та проф. Дж. А. Кеслера з Кентокі Університету із доповіддю про неонаціоналізм на Угорщині, була передбачена ще доповідь на тему „Україна — запізнений націоналізм" проф. Володимира Гуцула з Каліфорнійського Університету в Барклі.

Із Совєтського Союзу брало участь в конвенції Американського Історичного Товариства в його сесії на тему „Селяни й робітники напередодні Першої світової війни" тільки двох російських істориків: А. М. Анфімов з Академії Наук СССР та директор Інституту історії АН СССР П. В. Волобуєв. З Української ССР не було ні одного українського історика.

Під час конвенції американських істориків у кільканадцяти залях готелю Гілтон відбувалася виставка кількадесяти американських, канадійських та британських університетських і наукових видавництв. На стендах видавництва Торонтського Університету були виставлені обидва томи виданої старанням УНСоюзу англомовної Енциклопедії Українознавства.

„Свободу" репрезентували ред. І. Кедрин-Рудницький і ред. Б. Кравців.

2500-ЛІТТЯ ПЕРСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У половині жовтня 1971 року відзначила Персія (Іран) 2 500-ні роковини своєї державности заснованої цісарем Киром. Святкування відбулися з дійсно східньою помпою, на яку витрачено біля мільярда долярів. В пустелі південного Ірану, де було колись столичне місто Персеполіс, прокладено асфальтові дороги, вирівняно терен і побудовано ціле місто наметів з люксусовим влаштуванням, водопроводом, водограями, насадженими деревами і повінню квітників, яких пильнували сотні робітників, щоб охоронити їх від спеки. Намети з кімнатами, лазничками та їдальнями були прибрані люксусовим устаткуванням. В них приміщено 59 достойних гостей, представників майже всіх світових держав: цісарів, королів і президентів з дружинами. Між ними був і червоний „цар" Підгорний.

На столах в їдальнях було столове спеціяльно замовлене накриття, стояли пляшки з найкращими винами і коньяками, спроваджeними з Европи, раки, м'ясні присмаки та інші вишукані додатки, про які подбали фахівці з найславніших европейських готелів. Гостей обслугували також фахівці.

Парада відбулася біля руїн палаців, що їх збудували колись перські цісарі Дарій, Ксеркс і Артаксеркс. Руїни освітлювано численними електричними лямпами. Блистіли золотом і діямантами приявні гості. 1 800 іранських і закордонних журналістів, з яких лише 600 допущено до Шіразу, міста наметів, де відбувалася святкова церемонія, передавали з Тегерану, столиці Ірану, телефоном і телеграфом свої враження з цієї незвичайної імпрези. Службу безпеки виконували військо, поліція і спеціялісти з . . . Ізраїлю, хоч його представники не були присутні на цьому святкуванні. Видимі й невидимі охоронці ладу були всюди, навіть серед фотографів і кельнерів.

Святкування були імпозантні, як подає швайцарська преса, і коштували, як уже сказано, приблизно мільярд долярів, себто стільки, скільки одержує Іран річно за експорт нафти.

Але життя іранців не таке блискуче, як ці святкування, бо населення 50 тисяч іранських сіл належать великим поміщикам та магометанським духовникам і є їхніми рабами. Одна п'ята немовлят в Ірані умирає в першому році життя з недоживлення, а 70 відсотків населення неграмотних.

„Так, лямпи дуже гарні, але наші шлунки порожні", — сказав місцевий робітник до групи журналістів, що приглядалися чудовим світляним декораціям.

О. З.

„НОВОРІЧНИЙ ПОДАРУНОК"

Таким „новорічним подарунком" мали б бути „Твори В. І. Леніна", що їх видав „Політвидав УССР" масовим накладом, під числом том 21-й, українською мовою. „Молодь України" з 22 грудня 1971 р. зазначила, що том 21-й — це „переклад з п'ятого російського видання".

СПОРТ

ПРИГАДКА

Управа Українсько-Американських Товариств-Схід, під проводом голови д-ра Михайла Снігуровича відбула своє чергове засідання в суботу 4-го грудня 1971 р. в Нюарку, Н.Дж. і звертається з пригадкою до усіх українських спортових товариств і спортових ланок українських молодечих організацій на сході Америки, що їхньою повинністю є бути членами Союзу Українсько-Американських Спортових Товариств - Схід, який є Делеґатурою Української Спортової Централі Америки і Канади. Спортові товариства чи спортові ланки, які досі ще не є зареєстровані в СУАСТ-Схід, повинні зробити це негайно.

Водночас пригадуємо усім нашим членам про обов'язок вплачення біжучих і залеглих вкладок. Зголошення і вкладки слати на адресу: M. Jaworskyj, 329 Smith Street, Newark, N.J. 07106.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 2-го СІЧНЯ 1972 Р.

СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори і річні наради Т-ва „Українська Січ" — 39-ий Відд. о год. 3-ій по пол. в малій залі УНДому. Збирання чл. вкладок — субота: 7-10 веч., неділя: 12-3 по пол. Проситься чл. прибути на збори та вирівняти членські вкладки. — Управа.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ. ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ІНДІЯ ВИСЛАЛА до новопроголошеної Бенґальської держави, вчорашнього Східнього Пакістану, своїх інженерів, щоб вони відбудували понищені мости й урухомили залізничу комунікацію. Вона почала також будувати в Бенґалії склади на харчі, збірники на газоліну і відбудовувати спалені й поруйновані фабрики. Індія почала теж друкувати перші гроші Бенґалії. Лихо в тому, що покищо ніхто крім Індії взагалі ще Бенґалії не визнав. Навіть СССР, який штовхнув Індію до війни проти Пакістану й створення Бенґалії, офіційно ще її не визнав.